

การคลี่คลายสถานการณ์
ความรุนแรงในสามจังหวัด
ชายแดนภาคใต้

อรรถกัทร พันธ์

การคลี่คลายสถานการณ์ความรุนแรง ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

สรวรภัทร พิณโร*

บทนำ

ปัญหาความรุนแรงในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นปัญหาที่มีความซับซ้อนในหลายมิติ ไม่ว่าจะเป็นความขัดแย้งในประวัติศาสตร์ การเข้าร่วมฟื้นฟูประเทศอิรักตามคำขอของประเทศสหรัฐอเมริกา การศึกษาที่เน้นความรุนแรงและวัตุนิยม ความต้องการแบ่งแยกดินแดน การเมืองระหว่างประเทศ การแทรกแซงจากต่างชาติ การเมืองภายในประเทศ กลุ่มผลประโยชน์ การละเมิดสิทธิมนุษยชน ปัญหาระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยม ปัญหาระบบราชการ ความไม่เป็นธรรมในสังคม

*อาจารย์สาขาวิชาศาสนาและปรัชญา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

ช่องว่างระหว่างชนชั้น ความยากจน และวัฒนธรรมการใช้ความรุนแรง ล้วนเป็นปัญหาที่มีความเชื่อมโยงและสัมพันธ์กัน รวมทั้งปัญหาเหล่านี้ก็ อยู่ภายใต้เงื่อนไขของเวลา เมื่อเวลาผ่านไปปัญหาที่ทวีความซับซ้อนมากขึ้น

ก่อนที่จะกล่าวถึงการคลี่คลายสถานการณ์ผู้เขียนต้องทำความเข้าใจ เบื้องต้นเกี่ยวกับการคลี่คลายปัญหาความรุนแรงในสามจังหวัดชายแดน ภาคใต้ภายใต้กรอบ ดังนี้

หนึ่ง อาณาบริเวณของปัญหามีความกว้างขวางมากขึ้น

ปัญหาความรุนแรงในสถานการณ์ภาคใต้ ไม่ใช่เป็นประเด็นปัญหา เฉพาะในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ อีกต่อไป ควรเป็นสี่จังหวัดหรือ ประเทศไทยทั้งหมด โดยเฉพาะปัญหานี้ได้ขยายอาณาบริเวณเขตเพิ่มขึ้น เรื่อย ๆ นอกเหนืออาณาบริเวณในเชิงภูมิศาสตร์ การขยายความหวาด กลัวต่อการก่อการร้าย มีผลกระทบต่อจิตใจคนไทยเช่นกัน ยิ่งถ้าไม่ สามารถแก้ปัญหาได้อย่างชัดเจนเป็นรูปธรรมปัญหาก็จะทวีความรุนแรง ขึ้นตามลำดับ

สอง การแก้ปัญหาทำได้เพียงให้อยู่ในจุดสมดุล

การแก้ปัญหาความรุนแรงที่เกิดขึ้นไม่สามารถแก้ไขให้หายขาดได้ ทำได้ แค่เพียงบรรเทา ทำไมเป็นเช่นนี้ ก็เพราะปัญหาเรื้อรังมานานและทวี ความซับซ้อนขึ้นเรื่อย ๆ เหมือนกับผู้ป่วยโรคหัวใจ ถ้ามีการตีบตันของ เส้นเลือดที่ไปเลี้ยงค่อนข้างมากหรืออาการรุนแรงและต้องรักษาทางยา ผู้ป่วยต้องเรียนรู้ที่จะอยู่กับโรค ท้ายสุดการอยู่กับโรคได้โดยเกิดอาการ เจ็บน้อยที่สุด ก็เหมือนกับการสร้างจุดสมดุลให้แก่ร่างกายและจิตใจของ ผู้ป่วย มีความสุขได้ท่ามกลางความเจ็บป่วย จุดดุลยภาพหรือจุดสมดุลนี้ จะเรียกว่าสันติภาวะก็ได้

ในปีพหุภาคีได้นั้น ก่อนหน้าปี พ.ศ. 2548 สถานการณ์ความรุนแรงก็เกิดขึ้นมาโดยตลอด แต่ก็ไม่ได้มีความรุนแรงเท่ากับในปัจจุบัน จากข้อมูลของเว็บไซต์ตำรวจภูธรภาค 9 จะมีข้อมูลการก่อความรุนแรงในภาคใต้รายงานผลทุกวัน จากในรอบปีที่ผ่านมาจะเห็นว่าความรุนแรงทวีมากขึ้น ปัญหาคืออย่างไรจะทำให้เกิดความสมดุล หรือจุดดุลยภาพขึ้น เมื่อก่อนหน้าปี พ.ศ.2548 และจุดสำคัญโดยพื้นฐานธรรมชาติมนุษย์เส้นแบ่งพรมแดนของความไม่รุนแรงกับความรุนแรงแคบมาก โอกาสที่โลภะ โทสะ และโมหะ จะนำมนุษย์ก้าวจากสภาพสันติภาวะไปสู่ความรุนแรงเกิดขึ้นได้โดยง่าย

สาม การติดกับดักปัญหา

การแก้ไขปัญหาแบบแยกส่วนเหมือนรัฐบาลแยกคณะกรรมการสมานฉันท์กับการจัดการกันคนละทางทำอะไรให้เกิดการประสานเหมือนพระราชกำหนดในสถานการณ์ฉุกเฉิน หรือจะอ้างว่าการทำงานแบบคู่ขนานโดยเจตนารมณ์ของพระราชกำหนดมีขึ้นเพื่อจัดการปัญหาภาคใต้ให้อำนาจหรือเครื่องมือแก่รัฐบาลในการจัดการปัญหา ดูเหมือนว่าการใช้อำนาจรัฐเป็นพลังทางกายภาพ (Physical Forces) แต่ของคณะกรรมการสมานฉันท์แห่งชาติ คงเป็นแนวทางสากลตามความหมายที่องค์การสหประชาชาติ ประกาศไว้ว่า “เน้นกระบวนการมีส่วนร่วมอย่างในการสนับสนุนเจรจา และการแก้ไขการเป็นปรีภักซ์โดยเจตนารมณ์แห่งความเข้าใจและร่วมมือระหว่างกัน” (อนุช อาภาภิรม, 2543 : 60) ปัญหาคือถ้าเราติดกับดักโดยใช้วิธีคิดหรือแก้ปัญหาหามิติเดียวหรือแยกส่วนเข้าจัดการกับปัญหามันก็จะทำให้เกิดปัญหา เพราะเมื่อจัดการปัญหาด้านหนึ่ง อีกด้านหนึ่งก็จะกลายเป็นปัญหา สำคัญว่าอย่างไรจะแก้ปัญหาแบบบูรณาการ

โดยนำต้นทุนทางสังคมของประเทศไทยมีเขาคีลคล้ายสถานการณ์ใน
จังหวัดชายแดนภาคใต้

มรรควิธีหรือทางออก

ในการแก้ปัญหาผู้เขียนนึกถึงแนวคิดหนึ่งคือ แนวคิดแบบองค์รวม (Holism) ที่พยายามสอนให้มองเห็นสรรพสิ่งต่าง ๆ ในโลกนี้ล้วนมีความเชื่อมโยงและสัมพันธ์กัน เช่น กรณี คอบต.กับชาวบ้าน ทำไมเมื่อครั้งมี คอบต. สถานการณ์ความรุนแรงในภาคใต้ จึงอยู่ในระดับที่เกิดความรุนแรงน้อยครั้ง เมื่อเปรียบเทียบกับปัจจุบันที่มีการฆ่ารายวัน หากดูข้อมูลจากเว็บไซต์สำนักงานตำรวจภูธรภาค 9 สิ่งหนึ่งที่เราเห็นคือการใช้พลเรือนนำอาหาร มีชาวบ้านและคณะกรรมการอิสลามเข้ามามีบทบาทอยู่ในองค์กรนี้ เราจะเห็นความเชื่อมโยงและสัมพันธ์จากภาครัฐสู่ประชาชน ทำให้สลายความขัดแย้งบางประการลงได้ การมองเช่นนี้จะทำให้เราแยกแยะขั้นในการหาหนทางคลี่คลายปัญหาภาคใต้ตลอดจนแนวทาง โดยผู้เขียนขอเสนอแนวทางการในคลี่คลายปัญหาดังนี้

1. การจัดการความรุนแรงด้วยยุทธศาสตร์

ภาครัฐจะต้องมียุทธศาสตร์ที่ชัดเจนในการจัดการปัญหาภาคใต้ ยุทธศาสตร์ที่ว่าต้องมีความเป็นเอกภาพ และยุทธศาสตร์อื่น ๆ ที่เข้ามาเกี่ยวข้องจะต้องมีความสัมพันธ์และเชื่อมโยงในการคลี่คลายปัญหาภาคใต้

ยุทธศาสตร์คืออะไร ในทางวิชาการยอมรับว่าความคิดเรื่องยุทธศาสตร์ยืมมาจากทหาร และใช้ในวงการธุรกิจ ยุทธศาสตร์ในทางธุรกิจนั้นก็ต้องเข้าใจง่าย เพราะต้องนำไปใช้ให้เกิดผลเป็นรูปธรรม

ในธุรกิจก็เหมือนกับในกองทัพ เส้นทางของยุทธศาสตร์อยู่ระหว่างนโยบายกับกลยุทธ์ (Tactics) ยุทธศาสตร์กับกลยุทธ์จึงสัมพันธ์กัน ตรงที่เป็นการเชื่อมเข้าหากันกับวิธีการเข้าด้วยกัน

ในหนังสือ *The Rise and Fall of Strategic Planning* ของ มินท์สเบิร์ก¹ ก็เขียนไว้ด้วยถ้อยคำสั้น ๆ แต่เข้าใจง่ายว่า “ยุทธศาสตร์ คือ แผนการจะเดินทางจากจุดหนึ่งไปสู่อีกจุดหนึ่งอย่างไร” การจัดการปัญหา ความรุนแรงในภาคใต้จึงต้องเริ่มจากการมียุทธศาสตร์ที่ชัดเจนว่าจะทำอย่างไรกับปัญหา อันเป็นจุดเริ่มต้นของภาครัฐที่จะต้องเข้ามามีบทบาท และภาคประชาชนจะต้องมีโอกาสหรือเวทีร่วมในการคลี่คลายสถานการณ์ เช่นกัน

รัฐบาลจะต้องจริงจังในการแก้ปัญหาภาคใต้ควรมีการวางยุทธศาสตร์ การคลี่คลายสถานการณ์ความรุนแรงภาคใต้เป็นสิ่งสำคัญ และการวางยุทธศาสตร์ด้านอื่น ๆ ให้มีความสัมพันธ์และเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์ดังกล่าว เช่น ยุทธศาสตร์การแก้ไขปัญหาความยากจน ก็ควรเกี่ยวข้องกับยุทธศาสตร์การคลี่คลายสถานการณ์ภาคใต้ ทำอย่างไรชาวไทยมุสลิมซึ่งเป็นคนส่วนใหญ่ในพื้นที่จะมีรายได้ที่เหมาะสม กับการยังชีพโดยไม่ขัดแย้งกับเงื่อนไขทางวัฒนธรรม

โดยมีการนำการแก้ไขปัญหาไปใส่ไว้ในยุทธศาสตร์ทุกด้าน ดังนี้

1.1 ยุทธศาสตร์ด้านการเมือง รัฐบาลจะต้องเข้ามากำกับดูแลปัญหา ตั้งแต่การใช้อำนาจของรัฐบาล การวางนโยบายจนถึงกลไกของรัฐ

¹อ้างอิงแนวคิด Henry Mintzberg จาก Fred Nickols. 2000. *Strategy : Definition and Meaning*. Retrieved from the World Wide Web : http://home.att.net/~nickols/strategy_definition.htm

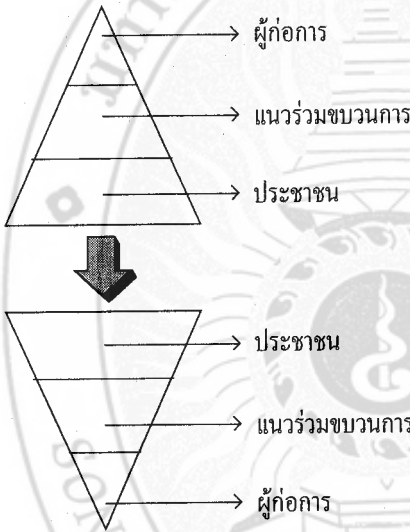
ต่าง ๆ ผู้เขียนคิดว่าเมื่อรัฐทราบปัญหาจะต้องจัดการความขัดแย้งที่มีตั้งแต่ระยะเริ่มต้น เช่น ตัวอย่างภาพความรุนแรงจากเหตุการณ์ 28 กันยายน 2547 “ครอบครัวฮามะโซคร้าย เมื่อทางการประกาศขยายเขตเวนคืนที่ดิน เพื่อทำถนนลาดยาง แนวถนนเบียดบ้านพักในสวนของพวกเขาจนพังไปแถบหนึ่ง แล่กินพื้นที่สวนยางในที่ดินแปลงหนึ่งจากเดิม 3 ไร่ เหลือเพียงครึ่งเดียว โดยไม่ได้ค่าเวนคืน “เห็นชาวบ้านพูดกันว่าเรื่องถนนอบต.หรือกำนันก็ไม่เกี่ยว ฉันทัวจึงไม่ได้บอกหรือแจ้งใคร” ความเป็นธรรมเป็นอย่างไรไม่รู้ สิ่งที่น่าเรียนรู้อย่างเดียวก็คือไม่ควรไปยุ่งเกี่ยวกับเจ้าหน้าที่รัฐเป็นดีที่สุด เว้นเสียแต่ตอนไปทำบัตรประชาชนที่อำเภอ และบุตรชายทุกคนในจำนวนสามคนก็เสียชีวิตในเหตุการณ์ 28 กันยายน 2547 บุตรชายคนโต อับดุลอาซิ ฮามะ เสียชีวิตที่มัสยิดกรือเซะ อำเภอเมืองจังหวัดปัตตานี เหลือบุตรทั้งไว้อีก 7 คน คนที่สองและสาม ดาริกะฮามะและฮัสมีน ฮามะ ทั้งสองเสียชีวิตที่จุดตรวจอำเภอแม่ลานจังหวัดปัตตานี ส่วนหลานชายอับดุลเลาะห์ สามี ลีนชีวิตที่หน่วยชลประทานปัตตานี (ภูมิบุตร, 2547 : 27)

เมื่อรัฐบาลตระหนักถึงปัญหาจะต้องออกมาตรการหรือกติกาบางอย่างเพื่อตีกรอบปัญหาเอาไว้ เช่น การใช้นโยบายที่ให้ข้าราชการในพื้นที่ต้องเข้าใจเงื่อนไขทางวัฒนธรรม สามารถพูดภาษามาลาย์หรือถ้าพูดไม่ได้ก็ควรเป็นข้าราชการที่พร้อมจะอยู่กับประชาชน

ในแนวคิดซีอีโอ (CEO) ที่รัฐบาลพยายามนำมาใช้ในระบอบราชการ ผู้นำส่วนราชการระดับภูมิภาคและท้องถิ่น จะต้องเข้าใจขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมของคนใต้ เหมือนการออกกติกาของกรมการปกครอง เมื่อ พ.ศ. 2520 ที่ระบุว่าข้าราชการในภาคใต้จะต้องมีคุณลักษณะ

อย่างไร เข้าใจประเพณีวัฒนธรรม พูดภาษามาลายูได้ เพื่อให้กลไกของ
รัฐเป็นมิตรกับประชาชนก็เป็นการเชื่อมรัฐกับประชาชนเข้ามาไว้ด้วยกัน
มาตรการเยียวยาหรือรักษาบาดแผล เนื่องจากเหตุการณ์ในอดีตไม่
สามารถย้อนกลับไปแก้ไข แต่รัฐบาลจะต้องเยียวยาผู้สูญเสียในภาคใต้ ไม่ว่าจะ
จะเป็นญาติของแนวร่วมหรือประชาชนในพื้นที่ เพื่อบรรเทาความรุนแรง

1.2 ยุทธศาสตร์ด้าน
สังคม เน้นการสร้างความเข้ม
แข็งในภาคประชาชนนำไปสู่
สันติภาพ สตูลเป็นจังหวัดที่
น่าสนใจศึกษาวิจัยมากกว่าทำไม
ประชากรในพื้นที่ส่วนใหญ่ เป็น
คนมุสลิม เหมือนกับสามจังหวัด
ชายแดนภาคใต้ แต่การก่อวิน
หรือทำร้ายเจ้าหน้าที่รัฐและ
ผู้บริสุทธิ์ จึงไม่เกิดขึ้นเหมือน
อย่างสามจังหวัดชายแดนภาคใต้
ผู้เขียนเห็นว่าในทางสังคมศาสตร์

มักจะนำสามเหลี่ยมปิรามิดมาอธิบายฐานล่างคือประชาชนหรือคนส่วนใหญ่
ตรงกลางปิรามิดคือแนวร่วมขบวนการก่อการร้าย ก็คือประชาชนที่พัฒนา
ตนเองเข้ามามีบทบาทในการก่อการร้าย ส่วนบนสุด คือ ผู้ก่อการร้าย
อาจจะอยู่ภายในหรือภายนอกประเทศ การแก้ปัญหาจะต้องเอาปิรามิด
หัวกลับลง จะต้องเน้นความเข้มแข็งมาจากภาคประชาชน และให้ประชาชน
ดึงกลุ่มคนที่มืบทบาทเป็นแนวร่วมเข้ามาสู่ประชาคมเมื่อถึงแนวร่วมออกมา

กลุ่มผู้ก่อการจะถูกโดดเดี่ยวในไม่ช้าก็จะหมดความสำคัญลง แต่ภาครัฐจะต้องทำให้องค์กรภาคประชาชน มีความเชื่อมโยงกับภาครัฐโดยตลอด เป็นการให้ความเข้มแข็งและการประสานงานนำไปสู่สันติภาพ

1.3 ยุทธศาสตร์ด้านวัฒนธรรม มนุษย์เป็นสัตว์สังคม มนุษย์แตกต่างจากสัตว์อื่นตรงที่มีสมองพัฒนามากกว่าสัตว์ จึงสามารถเรียนรู้หรือใช้ปัญญาในการดำเนินชีวิต นอกจากนี้มีความสามารถที่จะถ่ายทอดความรู้จากรุ่นหนึ่งไปสู่อีกรุ่นหนึ่งได้การอยู่ร่วมกันทำให้เกิดแบบแผนในการดำเนินชีวิต มีการยอมรับและปฏิบัติตามคนหมู่มากในสังคมเป็นเวลานาน และมีการสืบทอดเรียกได้ว่าเป็นว่าคือ “วัฒนธรรม” หรือ “วิถีการดำเนินชีวิต”

นักวิชาการอย่าง รศ.ดร.มารค ตามไท ได้สะท้อนความคิดไว้อย่างน่าสนใจถึงวิถีชีวิตของคนไทยว่า “สังคมไทยมิใช่สังคมโหด แต่ก็พร้อมที่จะใช้กำลัง” หรือ ศาสตราจารย์นายแพทย์ประเวศ วะสี มองว่ามนุษย์มีเชื้อแห่งความชั่วร้ายอยู่ในจิตใจ การปล่อยให้วัฒนธรรมการใช้ความรุนแรงเป็นเรื่องปกติตามธรรมชาติทำให้เกิดอันตราย การควบคุมหรือกตีกาจะต้องอาศัยมือที่สาม คือ ภาคประชาชน กลุ่มหรือชุมชน เข้าร่วมกับรัฐ เพื่อดึงแนวร่วมของผู้ก่อความไม่สงบกลับเข้ามาเป็นประชาชนที่สมบูรณ์ และอีกประการหนึ่งภาคประชาชนคือหัวใจที่จะสร้างวัฒนธรรมการไม่เห็นด้วยกับความไม่รุนแรง เปลี่ยนวัฒนธรรมการเรียนรู้หรือสร้างแบบแผนวัฒนธรรมการไม่ใช้ความรุนแรงของคนไทยใหม่ ให้เป็นสังคมที่เน้นสันติมากกว่าความรุนแรง

1.4 ยุทธศาสตร์ด้านเศรษฐกิจ จะต้องยอมรับว่าปัญหาปากท้องของประชาชนเป็นสิ่งสำคัญ หลังจากเกิดเหตุการณ์รุนแรงทำให้เศรษฐกิจภาคใต้ทรุดตัว ทำอย่างไรที่จะเยียวยาสภาพเศรษฐกิจ พร้อมทั้งแก้ปัญหา

ภาคใต้ ความยากจนของชาวบ้านในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ปกติประชาชนในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้มีรายได้ครัวเรือนอยู่ในระดับต่ำ ภาวะการไม่มีงานทำของชาวบ้านและวัยรุ่นชาวมุสลิม เป็นปัญหาที่รัฐจะต้องวางยุทธศาสตร์และแผนปฏิบัติการที่จะทำให้เกิดการกระจายรายได้ และมีอาชีพที่จะสามารถดำรงชีวิตได้อย่างปกติสุข โดยเฉพาะลดปัญหาหนี้สินภาคครัวเรือนของคนไทยในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

1.5 ยุทธศาสตร์ด้านการศึกษาผู้เขียนอยากให้มองจากข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นในสถานการณ์จริงว่า เหตุการณ์เมื่อวันที่ 28 เมษายน 2548 มีการออกก่อกวนและทำร้ายเจ้าหน้าที่ ทำให้เจ้าหน้าที่รัฐสังหารไป 107 คน รวมทั้งกลุ่มที่อยู่ในมัสยิดกรือเซะ ลำสุดการก่อกวนและทำร้ายเจ้าหน้าที่ในพื้นที่จังหวัดยะลา เมื่อวันที่ 14 กรกฎาคม 2548 ทำให้สถานการณ์ภาคใต้เลวร้ายลงสิ่งที่เรามองเห็นจากการก่อกวนครั้งใหญ่ทั้งสองเหตุการณ์คือ กลุ่มวัยรุ่นที่มีความกล้าหาญผิดปกติ ส่วนใหญ่ของผู้ก่อการจบบการศึกษามาจากปอเนาะหรือโรงเรียนสอนศาสนาอิสลาม หลักสูตรส่วนใหญ่ก็เน้นทางศาสนาเป็นหลัก แต่จะเห็นได้ว่ามีบางแห่งต้องการขัดเกล่าให้เด็กเกิดความรู้สึกรุนแรงต่อรัฐไทยก็อาศัย ถ่ายทอดผ่านระบบการศึกษาตรงนี้ การจัดการในเบื้องต้นเมื่อรัฐทราบว่ามีจัดการเรียนการสอนที่เน้นความรุนแรง จะต้องเข้าแทรกแซง รัฐจะต้องเข้าไปจัดการเรื่องผู้สอน คุณภาพหลักสูตร และผู้เรียน โดยวางมาตรการหรือกฎเกณฑ์ควบคุม ทำให้การจัดการศึกษาโดยโรงเรียนเอกชนสอนศาสนา อาจจะมีเงินอุดหนุนจากภาครัฐหากสามารถจัดการศึกษาตามกติกาที่รัฐวางไว้ ลำดับสุดท้ายที่ยากที่สุดคือการแก้ปัญหาที่รากเหง้าการศึกษาที่ทำให้ชาวไทยมุสลิมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้เรียนวิชาชีพ ไม่ใช่เน้นการเรียนศาสนา

อย่างเดียวดังที่ประธานาธิบดีลีควอนยูเคยอธิบายถึงปัญหาสมดุลในสิงคโปร์ไว้เช่นเดียวกันมีคุณภาพการศึกษาที่ดีขึ้น และจะนำไปสู่การอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขในระยะยาว รวมทั้งการเพิ่มหลักสูตรสันติศึกษา หรือรายวิชาที่จะทำให้ให้นักเรียน นักศึกษาเข้าใจความเป็นมนุษย์และความหลากหลายทางวัฒนธรรมมากขึ้น เพื่อขัดเกลาเยาวชน ให้อยอมรับวัฒนธรรมที่แตกต่าง และลดอคติของคนรุ่นใหม่ลง

2. การใช้เงื่อนไขของเวลาเป็นตัวกำหนดผ่อนคลาย

บางครั้งการคลี่คลายสถานการณ์ใด ๆ ก็แล้วแต่ต้องอาศัยเงื่อนไขของเวลา เพราะโดยธรรมชาติมนุษย์ทุกคนก็ดำเนินชีวิตไปตามช่วงเวลา ในสถานการณ์ภาคใต้บางครั้งต้องอาศัยระยะเวลาอย่างการแก้โดยใช้ยุทธศาสตร์ แม้จะต้องมีมาตรการระยะสั้น แต่ยุทธศาสตร์ที่ดีควรให้ผลในระยะยาวและการพัฒนาที่ยั่งยืน เงื่อนไขของเวลาทำให้สังคมไทยจะต้องเรียนรู้การอดทนต่อการแก้ปัญหา

3. การกำหนดบทบาทของประเทศไทยในเวทีโลก

การกำหนดตำแหน่งแห่งที่ของประเทศไทยในเวทีโลก ประเทศไทยจะต้องถอนทหารออกจากอิรัก และแสดงการเป็นมิตรกับมุสลิมและสหรัฐอเมริกา การจัดตำแหน่งประเทศอย่างไรให้ถูกบีบโดยมหาอำนาจหรือการเดินตามเกมน้อยที่สุด การนำประเทศเข้าไปรวมกลุ่มกับประเทศเล็ก ๆ ในภูมิภาค ก็เป็นหนทางหนึ่งเพราะเชื่อว่าพลังของประชาคมยิ่งใหญ่กว่าพลังของมนุษย์เพียงคนเดียวและกลุ่มอื่น ๆ ในโลกทำให้เกิดพลังในการต่อรองกับชาติมหาอำนาจในเวทีโลกได้

บทสรุป

การกำหนดยุทธศาสตร์จะทำให้เราเห็นเส้นทางเดินที่เป็นรูปธรรม ยุทธศาสตร์ที่เหมาะสมจะต้องนำไปใช้เชิงบูรณาการ โดยในการคลี่คลาย ปัญหาจะต้องรู้จักดำเนินให้สอดคล้องการจัดการความขัดแย้ง ที่จะต้อง จัดการตั้งแต่ระยะเริ่มต้นทำให้ลดลงหรือไม่เพิ่มขึ้นการควบคุมความขัดแย้ง การวางมาตรการหรือกฎเกณฑ์เพื่อควบคุมความขัดแย้งให้อยู่ในระดับ สมดุล และการสลายความขัดแย้ง ความพยายามในการค้นหาวิธีการแก้ไข ปัญหาความขัดแย้ง โดยจัดการกับรากเหง้าของปัญหา

นอกจากนี้การคลี่คลายสถานการณ์ภาคใต้ต้องอาศัยส่วนสำคัญ จากประชาชน เอกชน รัฐ กลุ่มหรือชุมชน ในการร่วมมือคลี่คลายความ ขัดแย้งในภาคใต้ รวมทั้งปัจจัยอื่น ๆ ไม่ว่าจะเป็นผู้นำ เจ้าหน้าที่รัฐ ระยะเวลา และนโยบายระดับชาติของประเทศไทย

หนังสืออ้างอิง

- ชัยยนต์ ประดิษฐ์ศิลป์. 2542. เศรษฐศาสตร์การเมืองของการปฏิวัติ
ขนาดครอบครัวในประเทศไทย. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกริก.
- ชัยวัฒน์ สถาอานันท์. 2539. สันติทฤษฎีวิถีวัฒนธรรม. กรุงเทพฯ : มูลนิธิ
โกมลคีมทอง.
- ชัยวัฒน์ สถาอานันท์และสุรินทร์ พิศสุวรรณ. 2527. สี่จังหวัดภาคใต้กับ
ปัญหาสิทธิมนุษยชน. กรุงเทพฯ : มูลนิธิโครงการสังคมศาสตร์
และมนุษยศาสตร์และสถาบันไทคดีศึกษา มหาวิทยาลัย
ธรรมศาสตร์.
- ชุมพล เลิศรัฐการ. 2538. สงครามและสันติภาพยุทธศาสตร์เพื่อ
ระเบียบโลกใหม่. กรุงเทพฯ : ธีัญญาพับลิเคชั่น.
- ธีรยุทธ์ บุญมี. 2547. ประชาสังคม. กรุงเทพฯ : สายธาร.
- นพมาศ อึ้งพระ. 2545. สังคมประกิตและพัฒนาการของมนุษย์.
กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ประจักษ์ ช่วยไฉ่. 2521. โลกอิสลาม. กรุงเทพฯ : เซิร์ช ซี พับลิเคชั่น.
กรุงเทพฯ : กลุ่มประสานงานศาสนาเพื่อสังคม.
- ประยูรศักดิ์ ชลาชนเดชะ 2539. มุสลิมในประเทศไทย. กรุงเทพฯ :
หอสมุดกลางอิสลาม
- พัชรี ลีโรต. 2543. ความขัดแย้งในสังคมไทยยุควิกฤตเศรษฐกิจ.
กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ไพศาล วงศ์วรสิทธิ์. 2533. สร้างสันติด้วยมือเรา คู่มือสันติวิธีสำหรับ
นักปฏิบัติการณ์ไร้อาวุธ.

มารค ตามไท. 2540. การจัดการความขัดแย้งโดยสันติวิธี. กรุงเทพฯ : สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ.

ยุค ศรีอาริยะ. 2542. ภูมิปัญญาบูรณาการ. กรุงเทพฯ : สถาบันวิถีทรรศน์.
วันชัย วัฒนศัพท์. บนความขัดแย้งและการมีส่วนร่วม เมื่อไรใช้ประชา
พิจารณา เมื่อไรใช้การเจรจาข้อตกลงร่วม. กรุงเทพฯ :
สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ.

ศรีเพ็ญ ศุภพิทยากุล. 2542. มนุษย์กับสันติภาพ. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.

สุกัญญา สุดบรรทัด. 2538. สงครามและสันติภาพ. กรุงเทพฯ : นานมี
บุ๊คส์ จำกัด.

เสน่ห์ จามริก. 2546. บรรณาธิการ สัทธิมมนุษยชนในสถานการณ์สากล.
กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

อนุช อากาศิรม. 2543. จากความรุนแรงในยุคโลกาภิวัตน์. กรุงเทพฯ :
สถาบันวิถีทรรศน์.

Fred Nickols. 2000. **Strategy : Difinitions and Meaning.** Retrieved
from the World Wide

Web : http://home.att.net/~nickols/strategy_definition.htm.